

TIP FAKÜLTESİ SON SINIF ÖĞRENCİLERİNİN MEZUNİYET SONRASI İLE İLGİLİ DÜŞÜNCELERİ, KARIYER SEÇİMLERİ VE ETKİLEYEN FAKTÖRLER

FUTURE THOUGHTS AND CAREER CHOICES OF LAST YEAR OF MEDICAL FACULTY STUDENTS AND AFFECTING FACTORS

Başak GÖKTAŞ DÖRTYOL

Uzman Doktor

Antalya İl Sağlık Müdürlüğü

Toros Mah. Atatürk Bulvarı. No:38/1 Konyaaltı/Antalya

Cep Tel: 0 537 541 99 03

İş Tel: 0 242 228 48 48/1215

E-mail: basakgoktas07@gmail.com

*Bu araştırma Ulusal Tıp Eğitimi Sempozyumu 2017’de poster bildirisi olarak sunulmuştur.

Anahtar Sözcükler:

Mecburi hizmet, kariyer planı, uzmanlık, intörn doktor, TUS

Keywords:

Compulsory service, career plan, specialization, intern doctor, examination for specialty in medicine (TUS)

ÖZET:

Amaç: Tıp fakültesi son sınıf öğrencilerinin mezuniyet sonrası ile ilgili düşüncelerini, kariyer seçimlerini ve bunları etkileyen faktörleri incelemektir.

Gereç ve Yöntem: Kesitsel tipteki araştırma 24 Kasım-6 Aralık 2016 tarihleri arasında 237 kişiden oluşan bir tıp fakültesi son sınıf öğrencileri ile yapılmıştır. Evrenin %77,2’sine ulaşılmıştır. Katılımcılara yüz yüze görüşme yöntemi ile 17 sorudan oluşan bir anket uygulanmıştır. Ankette tıp fakültesini seçme nedenleri, çalışmak istedikleri kurumlar, uzmanlık ve Tıpta Uzmanlık Sınavı (TUS) hakkında görüşleri sorgulanmıştır.

Veriler SPSS 18,00 programı ile değerlendirilmiş, frekans ve yüzdeler belirtilmiş, kategorik değişkenlerin analizinde Ki-kare testi kullanılmış, istatistiksel anlamlılık için $p < 0,05$ kabul edilmiştir. Araştırma için gerekli kurum izni ve araştırmaya katılan kişilerin onamları alınmıştır.

Bulgular: Katılımcıların %59’u kadın, %41’i erkektir. Çoğu (%84,4) mecburi hizmetin gerekli olduğunu düşünmektedir ve %67,2’si mezun olduktan sonra mecburi hizmete gitmeyi aynı zamanda TUS’a hazırlanmayı, %25,7’si ise mecburi hizmete gitmeden TUS’a hazırlanmayı planladıklarını belirtmişlerdir. Öğrenciler mesleki tatmin (%53,0), kariyer yapma (%19,1), daha çok kazanç elde etme (%9,3), statü (%7,1) ve aile ve çevre baskısı (%2,2) açısından uzman olmanın gerekli olduğunu düşünmektedirler. Öğrencilerin %44,8’i TUS’a çalışmanın tıp eğitimi olumsuz, %39,9’u olumlu

yönde etkilediğini, %21,3'ü ise etkilemediğini belirtmişlerdir. Uzmanlık tercihini etkileyen faktörler kendi ilgi alanları (%80,3), TUS puanları (%72,1), nöbet varlığı ve sayısı (%59,0), çalışma saatlerinin yoğunluğu (%57,9), maddi getirisi (%51,9), malpraktis riski (%42,6) olarak belirtilmiştir. Cinsiyetlerine göre seçmek istedikleri uzmanlık alanları incelendiğinde anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür (p:0,315).

Sonuç: Öğrencilerinin büyük çoğunluğu uzman olmayı ve üçüncü basamakta çalışmayı hedeflemektedir. Uzmanlık alanı seçimleri kendi beceri ve ilgi alanlarıyla birlikte TUS puanı, nöbet sayısı, maddi getirisi, malpraktis gibi faktörlere göre belirlenmektedir.

ABSTRACT:

Objective: This paper aims to investigate the future thoughts and career choices of last year of medical faculty students. Besides, the factors affecting these thoughts and choices will be examined.

Methods: The cross-sectional study was performed on 273 last year of medical faculty students between the date of 24 November 2016 and 6 December 2016. 77,2 % of sample have been reached. A questionnaire with 17 questions was carried out on the participants. In the questionnaire the reasons to choice medical faculty, the institutions in which the students wants to work and the thoughts of the students on specialty and the examination for specialty in medicine (TUS) were questioned. The data was analyzed with SPSS 18,00, frequency and percentages were exposed, the chi-square test was used to analyze categorical variables. The $p < 0,05$ was accepted for statistical significance. The required permissions from the institution and participants were obtained.

Results: The 59% of participants were females,

the 41% were males. Most of the participants (84,4%) thought that compulsory service is a necessity. 67,2% of the participants stated that they plan to bone for TUS while they were at compulsory service. However, 25,7% of the participants declared that they only plan to bone for TUS. The students thought that specialty is a necessity within the scopes of job satisfaction (53,0%), career opportunities (19,1%), gaining more earnings (9,3%), status (7,1%) and pressures from family and environment (2,2%). 44,8% of the students specified that preparation for TUS negatively affects medical education while 39,9% thought that effect is positive. Besides, 21,3% declared that TUS has no effect on medical education. The factors affecting the choice of specialty are specified as area of interest (80,3%), TUS scores (72,1%), the existence and the number of shifts (59,0%), the intensity of working hours (57,9%), economic earnings (51,9%), the risk of malpractice (42,6%). Any significant difference between genders on the choice of specialty field has not been detected (p:0,315).

Conclusions: Most of the students aims to be a specialist and work on tertiary care. The choice of specialty fields are determined by the factors like area of interest, TUS scores, number of shifts, economic earning and malpractice.

GİRİŞ

Türkiye'de tıp fakültelerinden mezun olan hekimler Sağlık Bakanlığı'na bağlı olarak, üniversitelerde, özel sektörde ve ya diğer kurumlarda görev yapmaktadırlar. 2015 yılı Sağlık İstatistikleri Yıllığı Raporuna göre Türkiye'de toplam 141 259 hekim görev yapmaktadır. Bunların 77 622'si uzman, 41 794'ü pratisyen ve 21 843'ü asistan hekimdir. Uzman hekimlerin sektörler arası dağılımı

daha homojen iken (Sağlık Bakanlığı: 38 783, üniversite: 14 972, özel sektör: 22 655, diğer: 1 212) pratisyen hekimler ağırlıklı olarak Sağlık Bakanlığı'nda görev almaktadırlar (35 833) (1). Ülkemizde tıp fakültesi eğitimini başarı ile tamamlayan hekimlerin karşısına iki yol ayrımı çıkmaktadır (2). Bunlardan ilki mezun olduktan sonra pratisyen hekim olarak devlet hizmet yükümlülüğü kurasına girip göreve başlamak, ikincisi Tıpta Uzmanlık Sınavı'na (TUS) girerek herhangi bir uzmanlık alanına yerleşmek ve mecburi hizmet yapmadan uzmanlık çalışmalarına başlamaktır (3). TUS 1986 yılından bu yana Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) tarafından merkezi bir sınavla, çoktan seçmeli olarak ve yılda iki defa yapılmaktadır (4). Bu noktada tıp fakültesi son sınıf öğrencileri kendilerine bir yol seçmek ve geleceklarini buna göre planlamak durumundadırlar. Türkiye'de ve dünyada yapılan çalışmalar incelendiğinde hekim adaylarının daha çok ikinci yolu seçerek herhangi bir alanda uzmanlaşmayı tercih ettikleri ve bunun da en önemli gerekçesinin "mesleki tatmin" olarak belirtildiği görülmektedir. Uzmanlaşmak istedikleri alanların belirlenmesi aşamasında ise kendi ilgi alanları doğrultusunda seçim yapmaları dışında; yine ilk sırada mesleki tatmin olmak üzere, yurt dışında çalışma olanakları, kırsal ya da kentsel alanda çalışma olanakları, sosyal statü, maddi getiri, cinsiyet, aile ve çevre baskısı gibi faktörlerin de etkili olduğu görülmektedir (5-10). Ancak Türkiye'de uzman olmak isteyen hekim adaylarının tıp fakültesi eğitimlerinin son senesinde yani tam da mesleki pratik becerilerini kazanmaları gereken "intörnlik" döneminde TUS'a hazırlanmak durumunda olmaları onları çeşitli yönlerden etkileyebilmektedir. Örneğin tıp fakültesi öğrencilerinin yarısından fazlasının özellikle son sınıfta iken mesleki kaygı yaşadıkları, anksiyete skorlarının yükseldiği ve bu kaygıların

büyük kısmının da uzmanlıkla ilişkili olduğu, mecburi hizmet ve sınav kaygısının hekim adaylarının kariyer planlarını şekillendirdiği farklı çalışmalarda gösterilmiştir (11-14).

Bu çalışmanın amacı Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi (AÜTF) son sınıf öğrencilerinin mezuniyet sonrası ile ilgili düşüncelerini, kariyer seçimlerini ve bunları etkileyen faktörleri incelemektir.

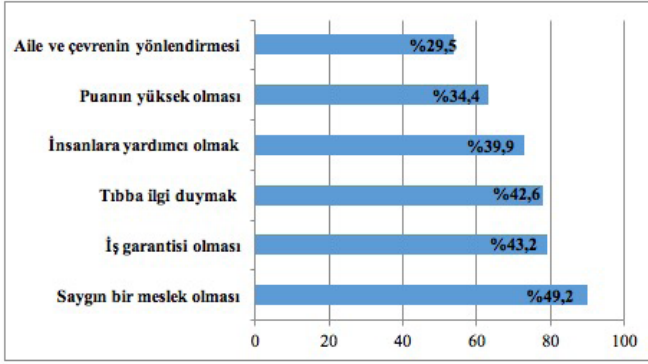
GEREÇ VE YÖNTEMLER

Araştırma kesitsel tipte olup 24 Kasım- 6 Aralık 2016 tarihleri arasında 237 kişiden oluşan AÜTF son sınıf öğrencileri ile yapılmıştır. Araştırmada örneklem seçimi yapılmamıştır belirtilen zaman aralığında tüm evrene ulaşılmaya çalışılmış ve anket doldurmayı kabul eden herkes çalışmaya alınmıştır. Toplam 183 (ulaşma oranı %77,2) kişi ile görüşülmüştür. Veriler katılımcıların onamı alınarak yüz yüze görüşme yöntemi ile uygulanan ve 17 sorudan oluşan bir anket formu ile toplanmıştır. Anketteki 5 soru ile bireylerin sosyo demografik özellikleri, 1 soru ile tıp fakültesini seçme nedenleri, 1 soru ile teorik ve pratik derslerdeki başarı durumları, 5 soru ile mecburi hizmet ve TUS hakkındaki düşünceleri ve 5 soru ile de mezuniyet sonrası planları sorgulanmıştır. Veriler IBM SPSS Statistics 18 © Copyright SPSS Inc. 1989, 2010 programı ile değerlendirilmiş, ortalama ve standart sapmalar incelenmiş, istatistik testlerde Ki-kare anlamlılık testi kullanılmış, istatistiksel anlamlılık için $p < 0,05$ olarak kabul edilmiştir. Araştırma için kurum izni ve katılımcılardan onam alınmıştır.

BULGULAR

Katılımcıların %59,0'ı kadın %41,0'ı erkektir. Tıp fakültesini seçme nedenleri sırası ile saygın bir meslek olması (%49,2), iş garantisi olması (%43,2), tıbbı ilgi duymak (%42,6), insanlara yardımcı olmak (%39,9), lisans yerleştirme

sınavında alınan puanın yüksek olması (%34,4), sıralanmıştır (Grafik 1).
aile ve çevrenin yönlendirmesi (%29,5) şeklinde

Mezun olduktan sonra öğrencilerin %74,9'u üçüncü basamak hastanelerde, %9,8'i ikinci basamak hastanelerde, %8,2'i özel klinik ve hastanelerde, %3,8'i birinci basamak sağlık merkezlerinde, %2,2'si sağlık müdürlüklerinde, %0,5'i ilaç firmalarında çalışmak ve %0,5'i ise serbest meslek yapmak istediklerini belirtmişlerdir. Katılımcıların %55,2'si mecburi hizmetin tecrübe kazanmak açısından, %32,2'si ülkenin her bölgesinde hekimlerin görev yapması açısından gerekli olduğunu belirtirken, %32,2'si ise gereksiz olduğunu ve kaldırılması gerektiğini belirtmişlerdir. Öğrencilerin %67,2'si mezun olduktan sonra

mecburi hizmete gitmeyi aynı zamanda TUS'a hazırlanmayı, %25,7'si ise mecburi hizmete gitmeden TUS'a hazırlanmayı planladıklarını belirtmişlerdir. Mecburi hizmete gideceğim ve TUS'a hazırlanmayacağım diyen öğrenci sayısı ise 10'dur (%5,5). Öğrencilerin %53,0'ı mesleki tatmin açısından, %19,1'i kariyer yapma açısından, %9,3'ü daha çok kazanç elde etme açısından, %7,1'i statü açısından, %2,2'si aile ve çevre baskısı açısından uzman olmanın gerekli olduğunu düşünürken; %6,0'ı uzman olmayı gerekli bulmadıklarını belirtmişlerdir (Tablo 1).

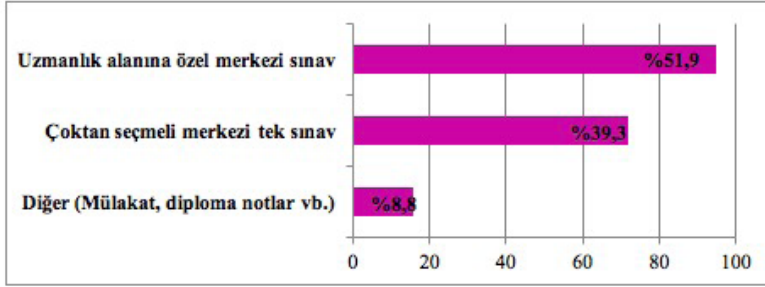
Tablo 1: Uzman olmanın gerekliliği hakkındaki düşünceler

	Sayı	Yüzde
Mesleki tatmin açısından gereklidir	97	53,0
Kariyer yapma açısından gereklidir	35	19,1
Daha çok kazanç elde edebilme açısından gereklidir	17	9,3
Statü açısından gereklidir	13	7,1
Gerekli değildir	11	6,0
Gereklidir, diğer	6	3,3
Aile ve çevre baskısı açısından gereklidir	4	2,2
Toplam	183	100,0

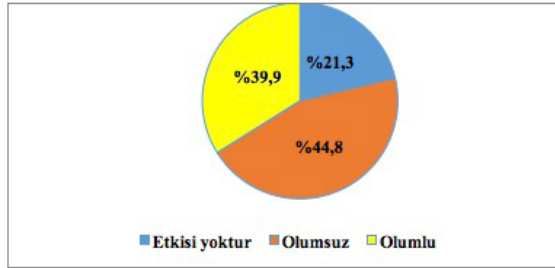
Uzmanlık alanlarına yerleştirilmenin nasıl olması gerektiği ile ilgili soruya %51,9'u "her uzmanlık alanına özel merkezi bir sınavla", %39,3'ü "çoktan seçmeli merkezi tek bir sınavla", %8,8'i "diğer (mülakatla, diploma notlarına göre, yazılı sınavla)" yanıtlarını vermişlerdir (Grafik 2). Öğrencilerin %44,8'i TUS'a çalışmanın tıp eğitimini olumsuz yönde etkilediğini, %39,9'u

olumlu yönde etkilediğini, %21,3'ü ise etkilemediğini belirtmişlerdir (Grafik 3). Uzmanlık tercihini etkileyen faktörleri sırası ile kendi ilgi alanları (%80,3), TUS puanları (%72,1), nöbet varlığı ve sayısı (%59,0), çalışma saatlerinin yoğunluğu (%57,9), maddi getirisi (%51,9), malpraktis riski (%42,6) olarak belirtmişlerdir (Grafik 4).

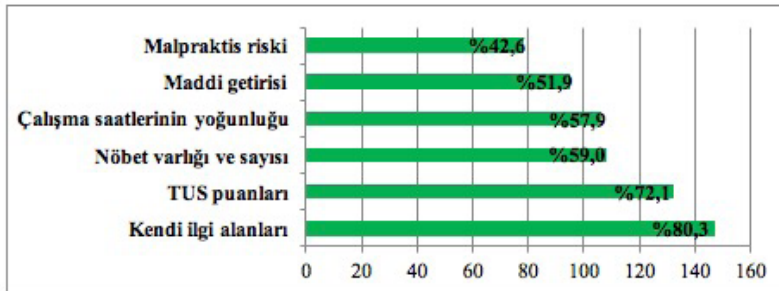
Grafik 2: Uzmanlık alanlarına yerleştirilme hakkındaki düşünceler

Grafik 3: TUS'a çalışmanın tıp eğitimine etkisi

Grafik 4: Uzmanlık tercihini etkileyen faktörler

Uzman olmak isteyen 176 kişinin %81,2'si üniversite hastanelerinde, %14,2'si eğitim ve araştırma hastanelerinde, %4,5'i ise yurt dışında uzmanlık eğitimi almak istediğini belirtmiştir. Araştırmaya katılan bireylerin cinsiyetlerine göre seçmek istedikleri uzmanlık alanları incelendiğinde erkeklerin %65,2'si dahili, %33,3'ü cerrahi, %1,5'i temel bilimleri; kadınların %72,9'u dahili, % 27,1'i cerrahi bilimleri seçmek istediklerini belirtmişlerdir. Kadınlar arasında temel bilimleri seçmek istediğini belirten kişi bulunmamaktadır. Cinsiyete göre seçmek istedikleri uzmanlık alanları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır (p:0,315).

TARTIŞMA

Tıp eğitiminin ve tıpta uzmanlaşma sürecinin ülkeden ülkeye değişmekle birlikte tüm dünyada oldukça uzun ve meşakkatli olduğu bilinmektedir (14). Tıp eğitiminin amacı Edinburg Bildirgesi'nde (1988) tüm insanların sağlığını geliştirmek için hekimler yetiştirmek (15), Dünya Tıp Eğitimi Federasyonu (World Federation for Medical Education) tarafından da dünya çapında tıp eğitiminin kalitesini yükseltmek olarak tanımlanmıştır ve kaliteli eğitim için belirli uluslararası standartlar tanımlanmıştır (16). Ülkemizde de 1980 yılından bu yana tıp ve tıpta uzmanlık eğitimlerinin geliştirilmesine yönelik çalışmalar yürütülmeye devam etmektedir (17).

Yerli ve yabancı literatür incelendiğinde öğrencilerin tıp fakültesini seçme nedenleri, uzmanlık seçimi ve bu seçimleri etkileyen faktörler ile ilgili yapılmış çok sayıda çalışma olduğu görülmektedir (5-10, 18). Macaristan'da yapılan bir çalışmada tıp fakültesini seçme nedenleri olarak genel ilgi alanları, insanlara profesyonel yardım sağlamak, mesleki tatmin sağlamak, sosyal prestij kazanmak, yüksek gelir elde etmek gibi faktörler belirtilirken (5); Polonya'da yapılan bir çalışmada da tıba ilgi duymak, insanlara yardım etmek, sosyal prestij kazanmak, yüksek gelir elde etmek gibi nedenler sıralanmıştır (8). Bizim çalışmamızda ise tıp fakültesini seçme nedenleri hekimliğin saygın bir meslek olması, iş garantisinin olması,

tıba ilgi duymak, insanlara yardımcı olmak, lisans yerleştirme sınavında alınan puanın yüksek olması, aile ve çevrenin yönlendirmesi şeklinde sıralanırken, Türkiye'de yapılan başka bir çalışmada da benzer olarak insanlara yardım etmek, mesleğin saygınlığı, maddi getirisi gibi nedenlerden bahsedilmiştir (18). Ayrıca Korkmaz ve Şenol'un yaptıkları çalışmada tıp fakültesini seçme nedenlerinin cinsiyete göre de değiştiği, erkeklerin daha çok kariyer olanakları, statü gibi faktörlerden kadınların ise hasta bakımı ve diğer insanlarla birlikte çalışma olanaklarından motive oldukları belirtilmiştir (19). Bununla beraber öğrencilerin tıp fakültesini seçme nedenleri ile uzman olmayı seçme nedenlerinin örtüştüğü görülmektedir. Mesleki tatmin, kariyer yapma, yüksek gelir, statü, aile ve çevre baskısı gibi nedenlerin hem tıp fakültesine girme hem de uzman olma tercihinde etkili olması tıp fakültesine girmenin "uzman hekim olmak" olarak algılandığını ya da en azından uzman hekim olmadan bu beklentilerin karşılanmamış olacağını düşündürebilir.

Çalışmamızda hekim adaylarının büyük çoğunluğunun mezun olduktan sonra üçüncü basamak hastanelerde çalışmak istedikleri görülmektedir. Öğrencilerin yalnızca %3,8'inin birinci basamak sağlık merkezlerinde çalışmak istemeleri dikkat çekici bir bulgudur. Köksal ve arkadaşlarının yaptığı çalışmada da benzer olarak öğrencilerin yalnızca %1,5'i "sağlık ocaklarında" çalışmak istediklerini belirtmişlerdir (13). Benzer olarak Ergin ve arkadaşlarının yaptığı çalışmada da mezuniyet sonrası birinci basamakta sürekli pratisyen hekim olarak çalışmayı düşünenlerin oranının birinci sınıflarda %2,2, üçüncü sınıflarda %1,5 olduğu ve hatta son sınıftaki öğrencilerin hiç birinin birinci basamakta çalışmayı planlamadığı belirtilmiştir (20). Tıp fakültelerinde verilen altı yıllık lisans eğitiminin sonunda hekimlerin pratisyen hekim olarak mecburi hizmet yapmaları gerektiği düşünüldüğünde bu bulgular oldukça önemlidir ve gelecekte sahada sürekli olarak çalışacak pratisyen hekim sıkıntısının yaşanabileceğini düşündürebilir.

Öğrencilerin %55,2'si tecrübe kazanmak açısından %32,2'si de ülkenin her bölgesinde

hekimlerin görev yapması açısından mecburi hizmetin gerekli olduğunu düşündüklerini belirtmişlerdir. Ancak mezuniyet sonrası planlarına baktığımızda mecburi hizmete gitmeyi planlayan hekimlerin oranının düşük olduğu bunun nedeninin de TUS'a hazırlanmak olduğu görülmektedir. Kutanis ve arkadaşlarının yaptığı nitel bir çalışmada mecburi hizmet kaygısı bir öğrencinin sırf mecburi hizmete gitmemek için rasgele bir uzmanlığa girdiğini belirtmesiyle gösterilmiştir (14). Türkiye'nin üç farklı üniversitesinde tıp fakültesi birinci sınıfta öğrenim görmekte olan öğrencilerle yapılan başka bir araştırmada ise öğrencilerin %26,2'si geçici bir süre tecrübe kazanmak için pratisyen hekimlik yapmak istediklerini belirtmişlerdir (21). Bu bulgular öğrencilerin mecburi hizmetten kaçındıklarını ve mecburi hizmetinin gerekli olduğunu düşünseler bile yalnızca geçici bir süre görev yapmak istediklerini göstermektedir. Hekim adaylarının yaklaşık yarısı TUS'a çalışıyor olmanın tıp eğitimini olumlu diğer yarısı olumsuz etkilediğini belirtirken sınavın her uzmanlık alanına özel merkezi bir sınavla olması gerektiği konusunda öğrencilerin yarısının hem fikir oldukları görülmüştür. Kutanis ve arkadaşlarının yaptıkları çalışmada da öğrencilerin TUS ile ilgili olumlu ve olumsuz algıları ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Bu çalışmaya göre olumlu algılar bir merkezi sınavın mutlaka olması gerektiği, TUS'un adil ve Türkiye şartlarına uygun bir sınav olduğu temaları altında toplanırken; olumsuz algılar seçici bir sınav olmadığı, dershaneye gitmeyi zorlayıcı bir sınav olduğu, tek sınav performansına göre değerlendirme yapılmasının stres kaynağı olduğu, tıp fakültesi eğitimini olumsuz etkilediği temaları altında toplanmıştır (14). Bulgular birlikte değerlendirildiğinde öğrencilerin TUS'a çalışıyor olmanın tıp eğitimine olan etkisi konusunda bir kutuplaşma yaşadıkları söylenebilir.

Uzman olmak isteyen hekimlerin büyük bir kısmı (%81,2) üniversite hastanelerini tercih edeceklerini belirtmişlerdir. Bu bulgu Köksal ve arkadaşlarının yaptığı çalışma (%71,7) ile uyumludur. Türkiye'de 2015 yılı verilerine göre 21 843 asistan hekimin 13 622'si üniversitelerde

(%62,3) uzmanlık eğitimi almaktadır (1). Bu bulgulara göre ilerleyen zamanlarda üniversitelerdeki asistan hekim kadrolarının yetersiz kalacağı ve ya öğrencilerin bir kısmının üniversitede eğitim almak istemelerine rağmen eğitim ve araştırma hastanelerini tercih etmek zorunda kalacakları söylenebilir.

Çalışmamızda öğrencilerin uzmanlık tercihlerini etkileyen faktörler kendi ilgi alanları, TUS puanları, nöbet varlığı ve sayısı, çalışma saatlerinin yoğunluğu, maddi getirisi ve malpraktis riski şeklinde sıralanmıştır. Bizim bulgularımızla benzer olarak Türkiye'de yapılan farklı çalışmalarda da genellikle mesleki tatmin, prestij ve maddi kazancın yüksek olması ilk sıralarda yer almaktadır (13, 20, 21). Ergin ve arkadaşlarının yaptığı çalışmada aile baskısının birinci sınıftan altıncı sınıfa doğru ilerledikçe arttığı gösterilmiştir (20). Querdio ve arkadaşları 2008-2014 yılları arasındaki literatürü inceleyerek yaptıkları sistematik analizde uzmanlık seçiminde etkili olan faktörleri 5 kategoriye ayırarak ele almışlardır. Bunlar tıp fakültesinde alınan eğitim (örneğin müfredat yapısı), öğrencilerin karakteristik özellikleri, öğrencilerin değerleri (kişisel tercihleri), tatmin olmak için ihtiyaç duydukları özellikler (örneğin gelir, statü, iş yaşam dengesi), uzmanlık alanlarının algılanışı (örneğin müfredat dışı veya içi tecrübeler) şeklindedir (22). Macaristan'da dört farklı tıp fakültesinde yapılan çalışmada en önemli etken yüksek gelir iken (23) Suudi Arabistan'da yapılan bir çalışmada en önemli etkenin yaşam şekli olduğu gösterilmiştir (6). Budapeşte'de ise kişisel ilgi alanları, maddi kazanç, sosyal prestij, hastalarla ilişki, yurtdışında çalışma imkanı olarak sıralanmıştır (5). Görüldüğü gibi uzmanlık seçiminde etkili olan faktörler ülkeden ülkeye çok fazla değişmemektedir. Ancak bizim çalışmamızda uzmanlık alanı seçiminde TUS puanlarının çok etkili olması dikkat çekicidir. Bu durum öğrencilerin asıl istedikleri alanlarda değil de puanlarını yettiği alanlarda uzmanlaşmalarına ve idealist olmayan hekimlerin yetişmesine neden olabilir. Araştırmamızda hekim adaylarının cinsiyetlerine göre seçmek istedikleri uzmanlık alanlarının

değişmediği görülmüştür ancak bu bulgu Türkiye’de ve dünyada yapılan birçok çalışma ve ülkelerin sağlık insan gücü istatistikleri ile uyuşmamaktadır. Yapılan çalışmalarda genellikle erkeklerin daha çok cerrahi alanları tercih ettikleri gösterilmiştir (24-29). Bunun nedeni hekim adaylarının henüz mezun olup tercih yapma aşamasına gelmemiş olmalarından kaynaklanıyor olabilir. İntörnlük döneminin tamamlanması ve aktif olarak çalışma yaşamına başlamak hekimlerin uzmanlık alanı tercihlerini etkiliyor olabilir. Suudi Arabistan’da yapılan bir çalışmada hematolog olan bir kadın hekim asıl tercihin başka bir alan olduğundan ancak kadın olduğu için meslektaşlarının ve ailesinin kendisini daha rahat bir alana yönlendirdiklerinden bahsetmiştir (30).

Çalışma tek bir tıp fakültesi son sınıf öğrencilerinde yapılmış olduğu için topluma genellemez ve kesitsel tipte bir çalışma olduğu için neden sonuç ilişkisi zayıftır. Ancak bulgular daha kapsamlı çalışmalar için hipotez kaynağı olabilir ve nitel çalışmalarla kariyer yönelimlerinin altında yatan nedenlerinin daha derinine inilebilir.

SONUÇ

Hekim adaylarının mezuniyet sonrası planları genellikle TUS’a hazırlanıp uzman olmak ve üçüncü basamak sağlık kurumlarında çalışmak yönünde şekillenmektedir. Sürekli birinci basamakta görev yapmak isteyen hekim oranı çok düşüktür. Bu durum nicelik ve nitelik bakımından pratisyen hekim sıkıntısı yaşanabileceğini gösterebilir. Uzmanlık alanı seçiminde ise kişisel ilgi alanlarının yanı sıra TUS puanı, maddi kazanç, malpraktis gibi faktörlerin olması kişilerin asıl çalışmak istedikleri alanların dışına çıkmak zorunda kalmalarına neden olabilmesi bakımından önemlidir.

TEŞEKKÜR

Anket verilerinin toplanmasındaki katkılarından dolayı Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi 2016-2017 öğretim yılı son sınıf öğrencileri İnt. Dr. Rauf Önder, İnt. Dr. Emre Bulgurcu, İnt. Dr. Ali Nizami Elmas, İnt. Dr. Arife Ertuğrul, İnt. Dr.

Doğa Akay, İnt. Dr. Gizem Seçkin ve İnt. Dr. Kemal Özgen’e teşekkür ederim.

KAYNAKLAR

1- Sağlık İstatistikleri Yıllığı 2015. T. C. Sağlık Bakanlığı. Sağlık Araştırmaları Genel Müdürlüğü. Ankara 2016. Bölüm 9: Sağlıkta İnsan Kaynakları. Sayfa: 181-209

2- Yöney H, Gogas Yavuz D. Tıpta Uzmanlık Seçimi. Marmara Üniversitesi Yayınları. 2010:10-18.

3- Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu, Sağlık Personelinin Tazminat ve Çalışma Esaslarına Dair Kanun, Devlet Memurları Kanunu ve Tababet ve Şuabatı San’atlarının Tarzı İcrasına Dair Kanun ile Sağlık Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun. Kanun No:5371 Kabul tarihi: 21/06/2005

4- ÖSYM. Tıpta uzmanlık eğitimi giriş sınavı temel ilkeler ve koşullar. <http://www.osym.gov.tr/TR,4518/temel-ilkeler-ve-kosullar.html> Erişim Tarihi:16/10/2017

5- Girasek E. Resident Doctors’ Motivation For Speciallyisation Choice And Working In Rural Areas. PhD Thesis. Budapest, 2012.

6- Alshahrani M, Dhafery B, Al Muhlim M, Alkhadra F, Al Bagshi D, Bukhamsin N. Factors Influencing Saudi Medical Students and Interns’ Choice of Future Speciality: A Self-administered Questionnaire. Adv Med Educ Pract. 2014;5:397-402.

7- HS Fysh T, Thomas G, Ellis H. Who Wants to be a surgeon? A study of 300 first year medical students. BMC Medical Education 2007;7:2.

8- Gasiorowski J, Rudowicz E, Safranow K. Motivation towards medical career choice and future career plans of Polish medical students.

9- Hafeez A, Shah SMH. Impact of socio-economics status on determinants of medical career. J Ayub Med Coll Abbottabad 2015;28(3):562-7.

16- World Federation for Medical Education (WFME). International Association of Medical Colleges. <http://www.iaomc.org/wfme.htm>
Erişim tarihi: 16/10/2017

10- Dastjerdi MV, Mahdian M, Dastjerdi EH, Namdari M. Study Motives and Career Choices of Iranian Medical and Dental Students. Acta Medica Iranica, Vol. 50, No.6 (2012): 417-424.

17- Türk Tabipler Birlięi Mezuniyet Öncesi Tıp Eğitimi Raporu 2010.

11- Canbaz S, Sünter AT, Aker S, Pekřen Y. Tıp Fakóltesi Son Sınıf Öğrencilerinin Kaygı Düzeyi ve Etkileyen Faktörler. Genel Tıp Derg 2007;17(1):15-19.

18- Yarış F, Topbař M, Çan G, Özoran Y. Karadeniz Teknik Üniversitesi Tıp Fakóltesi öğrencilerinin Tıp Eğitimi Hakkındaki Düşünceleri. O.M.Ü. Tıp Dergisi 2001,18 (4):233-241.

12- Yeniçeri N, Mevsim V, Özçakar N, Özkan S, Güldal D, Başak O. Tıp Eğitimi Son Sınıf Öğrencilerinin Gelecek Meslek Yaşamları İle İlgili Yaşadıkları Anksiyete İle Sürekli Anksiyetelerinin Karşılaştırılması. DEÜ Tıp Fakóltesi Dergisi 2007(21)1:19-24.

19- Korkmaz H, Yięiter şenol Y. The Characteristics of Medical Students and Motivation Towards Career Choice:Implications For Curriculum. H. U. Journal of Education 2013, 28 (1):258-268.

13- Köksal S, Vehid S, Tunçkalae A, Çerçel A, Erginöz E, Kaypmaz A, Sipahioęlu F, Özbal AN. Cerrahpařa Tıp Fakóltesi Öğrencilerinin Tıp Eğitimi ve Mezuniyet Sonrası İle İlgili Tutumları. Cerrahpařa Journal of Medicine. Elektronik Cerrahpařa Tıp Dergisi. <http://www.ctf.edu.tr/dergi/online/1999v30/s4/994a1.htm>

20- Ergin A, Dikbař E, Bozkurt Aİ, Atçeken G, Gürbüz H, Yılmaz C, Çölbe SN, Güldamla L, Demircan Hİ. Tıp Fakóltesi Öğrencilerinin Mezuniyet Sonrası Kariyer Seçimi ve Etkileyen Faktörler. Tıp Eğitimi Dnyası. 2011,32:8-17.

14- Özen Kutanis R, Tunç T, Tunç M. Tıpta Uzmanlık Eęiticileri ve Uzmanlık Öğrencileri Tıpta Uzmanlık Sınavı'nı (TUS) Nasıl Algılıyorlar? Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri. 2011, 11(4):1991-2004.

21- Dikici MF, Yarıř F, Topsever P, Filiz TM, Gürel FS, Çubukçu M, Gorpelioęlu S. Factors Affecting Choice of Specialty Among First-Year Medical Students of Four Universities in Different Regions of Turkey. Croat Med J. 2008 Jun; 49 (3):415-420.

15- The Edinburgh Declaration medical education. World Conference on Medical Education of the World Federation for Medical Education. August 7th-12th 1988. Edinburgh, Scotland. <http://wfme.org/publications/the-edinburgh-declaration/> adresinden 16/10/2017

22- Querdio SJ, Vergouw D, Wigersma L, Batenburg RS, De Rond MEJ, Ten Cate OTJ. Dynamics of Career Choice Among Students in Undergraduate Medical Courses. A BEME Systematic Review: BEME Guide No.33. Medical Teacher:2016,38 (1),18-29.

23- Girasek E, Molnar R, Eke E, Szocska M. The Medical Career Choice Motivations-

Results From A Hungarian Study. Cent. Eur. J. Med. 2011, 6 (4):502-509.

24- Association of American Medical Colleges. Physician Speciality Data Book. Center for Workforce Studies. November 2012. (14).

25- Association of American Medical Colleges. Physician Speciality Data Book. Center for Workforce Studies. November 2014. (12).

26- Number and Percent Distribution of Physicians by Specialty and Sex, Canada 2016. CMA Masterfile, January 2016, Canadian Medical Association.

27- Baerlocher M. O. Does Sex Affect Residency Application to Surgery?" Can J Surg, Vol. 50, No. 6, December 2007:434-436.

28- Yong Kim Y, Na Kim U, Su Kim Y, Seok Lee J. Factors Associated With The Specialty Choice of Korean Medical Students: A Cross-Sectional Survey. Hum Resour Health. 2016;14:45.

29- Tekin Ç, Güneş G, Türkol E. İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi Öğrencilerinin Tıpta Uzmanlık Tercihleri ve Etkileyen Faktörler. İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi 2013;1:5-10.

30- Alwazzan L, Rees CE. Women in Medical Education: Views and Experiences From The Kingdom of Saudi Arabia. 2016 John Wiley & Sons Ltd and The Association for the Study of Medical Education; Medical Education 2016;50:852–865.